

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 31-33 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:	PERIODICALS:
Three cents a copy.	Подписное число три цента.
One year \$ 7.00	На рік \$ 7.00
Six months \$ 3.75	На пів року \$ 3.75
Three months \$ 2.00	На три місяці \$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:	В Державі та в Заграницю:
One year \$10.00	На рік \$10.00
Six months \$ 5.00	На пів року \$ 5.00
Three months \$ 2.75	На три місяці \$ 2.75

За оголошення редакції не відповідальна.

3 Канади належить вислати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. "Свобода": Montgomery 5-0488. Тел. У. Н. С. Montgomery 5-1838.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗОЛОТО ДО ЗОЛОТА

Коли біда в світі, то не диво, що золото стає тим центром, довкола якого обертаються всі кризи. І не диво, коли всі глядять, куди це золото вандрує і що воно планує. Тому саме так дуже світ зацікавлений відвідинами французького прем'єра Ляваль. Бо виходить, що отсе французьке золото прибуло в гості до золота американського. Ляваль заявив це невдвозначно, коли признався, що приїхав "подржувати" французький франк з американським доларом, бо це тепер дві найсильніші валюти.

Цілий світ зацікавлений у тім порозумінні. Це настає нова епоха, бо досі був у світовій господарстві всеж так домінуючим чинником англійський фунт стерлінгів. Та тепер настає зміна. Крім того треба надіятися, що з такого порозуміння між Францією і Злученими Державими стане краще й іншим країнам. Бо ж Франція й Америка не думають вічно держати на складі купу золота. Його треба скорше чи пізніше пустити в рух, щоб бою продуктивним. І от з того боку можна сподіватися деякого фінансового об'єднання на світовому ринку, якщо прийде до порозуміння.

А як зговориться золото, тоді й з іншими справами піде краще. А тих справ повно. Ляваль заявив, що він приїхав до Америки без програм. І Гувер говорить тесаме. Ляваль каже, що не буде ні яких "програм ні протоколів". А секретар стейту додає, що "небо є границею". Куди ходити про предмети, які можуть бути порушені підчас розмов з Лявалем.

Все те звучить відомію від подібного роду вітателі конференції дипломатів старої школи. Воно ніби по демократичному. Але по суті ніяких змін не видно. Ляваль приїхав з цілим штабом ріжних знавців і вже з того кожний бачить наглядно, що є певна програма й то навіть далеко сягачою. Є це момент, який може започаткувати великі зміни в міжнародній житті. Якщо тільки Франція одержить з боку Америки заперення, що вона обороняється вразі нападу й не намерує шийство, то вона навіть готова згодитися на ревізію Версальського договору. Тому підносять, що тепер у Вашингтоні говоримуть про репарції, воєнні договори, розроблення, Данцігський коридор та інші справи. На тих нарадах зважати золото, оте добро, яке опинилося в Америці й у Франції і яке треба спільно охороняти, а вже найближчі дні покажуть, чи прийде до цього золотого вселія, яке планує Ляваль.

М. Данильченко.

ПРОБЛЕМИ КОЛЬОНІЗАЦІЇ.

Світлова економічна криза все зростає, а разом з тим зростають і труднощі окремої людської пристосованості себе до утворених війною нових соціально-економічних обставин.

Ці обставини гонять людей зліз різними стріхами, бо оже, бо вони вірять, що там на мужиків матимуть краще життя. Часто ця виміряна віра в кращу долю так і залишається тільки мрією і в новій країні, але фактом було і є те, що економіка та політичні кризи завше викликають масову еміграцію населення до нових країн.

Перенесенні Галичини, Волині, Буковина та Закарпаття давали, навіть в домі часів, велику скількість емігрантів за океан. Тепер же скількість залишених емігрантів зросла надзвичайно.

Перед українським громадянством постає питання, як пильно перевести цей масовий рух, бо, як громадянство хоче того чи не хоче, а населення емігрувати буде. Борьба за існування стає з кожним роком важча й більше ускладнювана. Людина на кожну кропіє все більше відчувати тисоту. Селінинові вже нема що ділити між діти, а до землі купити нема де, або нема за що.

Не в кращому стані знаходиться й селянство на Придніпровській Україні, але питання про них покищо відпадає, бо більшість їх не вимушена своєю роботою сити за межі комуністичного раю. Не треба також забувати й про десятки тисяч нашої політичної еміграції, що тепер порозкидані по всіх закутках Європи, бо вони чим далі, тим сильніше відчувати потребу постійного осласку. Поки не було економічної кризи, то ця еміграція якийсь давала собі раду. Однак тепер, коли безробіття все зростає, перед нею готро постає питання про свою дальню будучини. Серед політичної еміграції ми вже маємо кілька соток агрономів, що скінчили Подільську Академію, які не мають не тільки де примістити своїх фахових знань, але не можуть знайти будуючої праці.

В останніх роках Мексико все більше привагає до себе увагу європейської еміграції. Німецький уряд, який дбає про те, щоб Німці-колоністи не попадали в тяжкі умови в інших країнах, доручає своїм консулам у тих країнах, куди переселяються Німці, пильно слідкувати за будуючою праці.

Ще до початку минулого року джері Канади були широким акумулятором для сільсько-господарської еміграції, а тому ті, що хотіли осісти на землі, завше мали змогу це зробити. Однак сучасна економічна криза зробила те, що Канада швидко спинала доступ до себе емігрантів, а тим часом у країні, як і до минулого року, віднасколо тисок по кількості тисяч річно.

Заборона імміграції до Злучених Держав та Канади може дати тимчасово спинити еміграційний рух українського населення, бо зрештою воно знайде собі нові терени для поселення. Вже почався рух до Бразилії, Аргентини та Парагваю. Сумий досвід давніших українських емігрантів до Бразилії та — перестережімо! відозви Товариства Опіки над Емігрантами в Канаді не мають ніякого впливу, бо люди туди емігрують, тому їдуть туди, де є ще вільні землі, та куди легко дістати дозвіл.

Минулого року група кубанських козаків спробувала переселитися до Перу та Чилі, але наслідки ті спроби були більше невдачі. Причини невдачі було багато, але головною причиною була відсутність пильної підготовки та попереднього досліду туди країн.

Минулогож такі роки нарабляла група Російської рогаголю тут і в Європі проектом пільного переселення до Мексики. Вже були зроблені досліди землі та клімату фаворизованими агрономами. Багато й Українці та українські інституції цікавилися цим проектом, та справа так і скінчилася тільки розголомом, бо до практичного переведення праці в Мексику, так і не дійшло, а жаль, бо були всі дані до створення великої європейської колонії в Мексику.

В останніх роках Мексико все більше привагає до себе увагу європейської еміграції. Німецький уряд, який дбає про те, щоб Німці-колоністи не попадали в тяжкі умови в інших країнах, доручає своїм консулам у тих країнах, куди переселяються Німці, пильно слідкувати за будуючою праці.

оглядати ті краї, що підходять для колонізації. Ці країє те, що ріжний уряд радить своїм емігрантам йти в пильну частину Бразилії, Уругваю та до північного Мексики. В одному й звітні про Мексико Німці кажуть так:

"Тільки подумати, скільки там можливостей для торгівлі, промислу, хліборобства, гірництва й інших господарських ділянок. Тоді доперва стає ясним, яким великим чинником готово стати Мексико в найбільшому майбутньому для культурного розвитку людства."

Між іншим, переселення в Канаді до Мексики кола 7 тисяч українських Німців (Менонітів), і кажуть, добре там себе почувати. Та в цьому нема нічого дивного, бо Мексико така велика країна і клімат такий ріжководний, що європейським емігрантові легко знайти там найбільше підходящий клімат та землю для свого заселення.

З досвіду Центральної Азії — Туркестану, знаю, як там добре розжились українські колоністи, а що між Мексикою і Туркестаном є багато спільних рис, то можна думати, що наші емігранти знайдуть собі там добрий ґрунт для створення нового українського осередку. Колиб працю перевести пильно, то там є кращий ґрунт для створення ділянок української околиці, ніж то було в Злучених Державих, але навіть в Канаді, однак для цього потрібні, щоб українські організації ближче зацікавилися справою колонізації.

Час не жде: Тисячі Українців незорганізовано тікають в ріжні краї за океаном, віддаючи себе на ласку й неласку долі. Вони кидаються назустріч невідомому майбутньому без жадного плану, не знаючи мови країни, куди їдуть, і звичайно, клімату та ґрунту, не знаючи хотять почати своє господарство. І жене туди віра в землю, віра в хліборобство та інстинкт хлібороба, що сотніками років виривався в українському селянина.

Звичайно, таке незорганізоване переселення в більшості випадків дає дуже сумні наслідки. Такі емігранти в більшості попадають до рух несовісних земельних та перевозних агентів та ріжних посес-

редників, які висмоктують їх до останнього цента. Через брак досвіду вони часто купують землю, слухаючи лише намов приватних агентів та приватних оголошень, а тому часто попадають а дуже прикрі обставини.

Завданням цієї статті є ба-

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЛЯЦЬКЕ ХАМСТВО.

Ляхи при кожній "нагоді" стараються показати своє "рицтво" й "шляхетність". Вони мабуть зубами скергують, що не можуть "слащификувати" посольки Мілени Рудницької, а тому обмежуються лише брутальними нападами в своїй та в ляцькій пресі. Для загенованих і приналежних ляцьких моска побачили в патріотичних прав своїх народу є заочиним. А якщо! Злочиним є протестувати, проти ляцької шоденої скритой "лащифікації" національних меншин у Польщі.

Але натомість ховально й почесно та патріотично-пестячий в доволі на славу хаті, на славу, туди, що стріляють і вішають невинні жертви польського імперіалістичного осередку. Для Ляхів найпочеснішою працею є намілювання шнурів, на якому має вішати тих, що борються за право, й справедливості, що борються за свободу народу. Отож Ляхи в дійсності переводять в життя своє провокаційне, за вагоні і нашою волюнсью."

ФИЛИППИНИ І ЯПОНИЯ.

Америка ввесь час підірадо дивиться на Японію з огляду на Филиппінські острови, що положені біля самої Японії і є географічним продовженням японських островів. Тісністі населення на японських островах жене Японію до шукання нових теренів для своїх поселень. Найбільше для цього підходять Филиппини, де Японці малиб підходять до японської колонізації, як й можливість продукувати в такій скількості, що його вистало для всього населення японської держави.

Отож Америка завжди в підозрінні дивиться на Япо-

цію та її Филиппини і, звичайно, нічого їй, що моглоб стати поміжником для Японії при їх "драгн нах Филиппини".

ЧОГО ХОЧЕ ЯПОНИЯ ВІД МАНДЖУРІЇ.

Японія ще чекає моменту, коли вона зможе стати до боротьби за право поселення надвисши свого населення на Филиппини та на інших островах, що знаходяться у володіння ріжних "білих" держав. Якщо треба буде це право здобути війною, Японія не спиниться в свій час і перед тим. Для війни потрібні ріжні сировини, як залізо, мідь, вугілля і т. п. На своїх островах Японія цього не має. Вони є в Маньчжурії. Отож Японія й веде від довшого часу таку політику, щоб їх опанувати. Кліматичні умови Маньчжурії не підходять для японського поселення там, бо Японці хворіють у Маньчжурії на сухоту та на інші хвороби, але вугілля, залізо, мідь й т. п. можна добувати не лише японськими руками; до цього надаються дуже добре найденіші у світі китайські робітники.

АМЕРИКА ДИВИТЬСЯ В БУДУЧИНУ.

Америка добре знає, що Японія знайде в Маньчжурії й ому вона там його шукає. Вона хоче знати собі "місце під сонцем", на яке "Японці мають право", як уже не раз заявляли японські міністри та політики.

Отож Америка тепер пішла й до Ліги Націй, щоб наступити на хвіст Японії в Маньчжурії й вирвати з її рух базис, що дала Японії можливість досягнути такої воєнної могутності, що вона не побоялася стати до боротьби не лише з Америкою, а й з її європейськими союзниками.

В стратегічному відношенні Японія в десяти разів знаходиться в раєйоні Филиппинів і інших умовинах, ніж Америка. Филиппини для Японії, як сказати, у себе дома, а від Америки до них поверх 5,000 миль. Не так то легко й боронити на їх відпад.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ "ГРАМОФОНІТ".

Старий політичний "джонглер", Ллойд Джордж, що був активним учасником передачі Галичини в руки Польщі і є одним з виновників того лихоліття, яке принесла польська армія в Галичину, а також творцем підстав для злочинної "лащифікації" Галичини, втє ще робить ріжні "дражки". Він тепер прикований до ліжка тяжкою хворобою нирок, а тому не може виступати на передвісних майдан.

Та всеж не може витримати, щоб виборці не почули його "длащного" голосу. Він наговорив до "кількох грамофонних плит, які будуть передані його передвісникам громою". Старий політичний "джонглер" стоїть до останку на своїй стійці, як той цирковий хльоні, що в манірній блязці вирає на арені ширку.

Адвокат боронить убивця, який вбив рідного батька й матір. У розгарті красоріччя адвокаті алексею до присяжних суддів:

— Панаєво, судді, чейже не схоче засудити за смерть бідного круглого сироту?

3 ДНІПРА НА ДУНАЙ

Оповідання для юнацтва з часів скасування
Запорозької Січі.

— Що ж вліємо, коли козакам не буде чим оборонитися: драгуні одібрали в наших усях зброю!

— Та деж вони всі: і козаки й Татари?

— Віс'тут по печері! Нас Татари ботогамі загнали в печері, щоб потім, коли ми підемо звідтіль, гнати далі в Крим. Я зараз покажу печеру, де тато й я. Й тільки сама вночі влізлаши нішком з тієї печері й заховалася окремо!

Дівчина глянула за руку й хотіла десь до печері, де були її батько й мати, але враз спинилася й заплакала.

— Божеський! Як почувати Татари, що їх шукають, вони поржуват усях — і тата й маму!

— Не плач, Катусіно! — почав заспокоювати дівчину Гнат. — Вони не посміють тебе нікого ризати, бо тоді ми самими не втекти від козацької помсти. Ходім скорше до полковника, а тоді вже будемо викладати твоїх батьків.

Гнат повів дівчину до Калініболоцького й переклав йому те, що чув од Катрі. Заповний зарас почали обговорювати.

Гнат і Катрі трохи піджилися сиданком, Гнат, щоб побути з дівчиною на самоті, підвівся й йти подивитися, як у тій печері, де вона сиділа, тепер лежали їхні.

Дівчина оже згодилася, й вони пішли поміж дубами до лощини, де була печера. Тепер в печері збилося полум'я, а з цієї щини, що були над ним, в сідлі виходив дим. Біля печері на нежовтоваті комені, скінувши сорочку й чоботи, втовтузівся, ушмигнувшись, одностий Дранько.

Усладивши Гната, він зрадів. — А я байдуже, що ти мене зриває. Давай скорше шее сукають!

Гнат і Катрію почали збирати суку гнилий дуб і носили їх до печері, саміж вели розмову про те, як жила Катрі в Герді й як шла степами.

Чим же він годувалися у дорозі? — питає Гнат.

Зпочатку Гнат, що він взяв з собою, а далі, як хліба вже не вистало, дуже блудували. По степах їли: дубові, козацькі, бачок, гірчак та землі горілки, але бачок, шавель, насіння та подонці, що байраки: групи, юсаниці, терен, бузину та ожину. Іноді й

між диких блді по скелях знаходилися. А тільки без хліба дуже тяжко. — Я так же якось терпіла, а от тоді ярем так залягли, що вже дала ноги волохити. Дичини скрізь було багато, та стріляти не було чим. Булиб, мабуть, померли всі, колиб не трапився нам тарпан", що його саме тільки вилізли: вонки; так ми вонки одігнали, а самі тарпани спели та й доїли. Зналими ми багато лиха в дорозі. Зналими часом надумали робити пастки на бачків та сичів на курпюк, так тоді трохи краще стало.

— Так ти, дівчино, тепер більше за козака досвідку в Дикому Поді маєш! — сказав Гнат, допомагаючи Катрі підняти обережок хмизу.

— Де там! Дівчина знову зажурилася.

— Куджиг тепер ми водіємось? Тато мали думати оєсти біля Січі, а ми Січ тепер оєсти новано, то вже немає нам захисту. Дочекається така дичина. Татариан у неволю.

— Не журися! Діти з нами на Дунаї. У нас там буде нова Січ.

— Колиб же я була козаком, — сказала Катрі вкід жартовливо, — тоді я побраталася з тобою, та жиню разом у Січі.

Гнатові стало несладко й радісно на серці.

— Можна жити-купити й не

Тарпан хмизий хмиз. У ті часи козаки козаки бачок, дозволіло до запорозьких степів.

Длащного, оброблений як савка.

